herpy

ORMAR

Woma Python

Aspidites ramsayi

Aspidites ramsayi är en lugn, nattaktiv ökenpyton från det inre och västra Australien. Den blir 140-170 cm, saknar de värmekänsliga gropar som annars kännetecknar pytonormar, och lever i naturen av ödlor, små däggdjur och fåglar. Den äter villigt i fångenskap och är härdig, men kräver ett terrarium med torr botten, ett djupt lager att gräva i och ett trångt, mörkt gömställe.

Familj: Pythonidae Tidigare namn: *Aspidiotes ramsayi; Aspidites collaris; Aspidites melanocephalus ramsayi*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**140-170 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-25 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Marklevande och grävande**
Biotop	**Öken och halvöken**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**120 × 60 × 45 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**26-29 °C**
Värmeplats	**31-33 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**50-70 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**24-48 mån.**
Kullstorlek	**5-20 ägg**
Inkubation	**60-75 dagar** vid 30-32 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Aspidites ramsayi är en kraftig, slät och lätt tillplattad pyton med ett smalt huvud, små ögon och en svans som löper ut i en tunn spets. Kroppen är täckt av små, släta fjäll, 50-65 rader på mitten av kroppen, och huvudet har stora, symmetriska sköldar. Släktnamnet *Aspidites* betyder "sköldbärare" och syftar just på dem. Släktet saknar de värmekänsliga gropar längs läpparna som de flesta andra pytonormar har.

Grundfärgen varierar från ljusbrun, oliv och orange till rosa och röd, med mörkare band eller ett marmorerat mönster. Huvudet och halsen är oftast enfärgade gula till gulbruna, och runt ögonen och på nosen sitter mörka fält. Buken är gräddfärgad till ljusgul med bruna och rosa fläckar. *A. ramsayi* skiljs från den nära släktingen *Aspidites melanocephalus* genom att den saknar det helsvarta huvudet och den svarta halsen.

Vuxna djur är oftast 140-170 cm långa inklusive svans, men djur från den södra delen av utbredningsområdet kan bli omkring 240 cm och väga över 4,5 kg. Arten beskrevs 1882 och är uppkallad efter den australiska zoologen Edward Pierson Ramsay. Den har genom tiderna räknats som en underart av *A. melanocephalus*, men är i dag en självständig art. I fångenskap finns

både naturliga färgformer och avlade morfer; vägledningen handlar om arten, inte om morferna.

A. ramsayi är en av de lugnaste pytonormarna i terrariet. Den är mer aktiv än många andra pytonormar, äter villigt och förökar sig bra i fångenskap.

Utbredning och livsmiljö

Aspidites ramsayi är knuten till torra områden i västra och centrala Australien. Den finns i Western Australia från Pilbararegionen vid Port Hedland ner längs kusten och de inre sandslätterna till området mellan Geraldton och Perth och österut mot Kalgoorlie. Längre österut går utbredningen genom södra Northern Territory och norra South Australia till sydvästra och centrala Queensland och nordvästra New South Wales. Typlokalen är Fort Bourke i New South Wales.

Utbredningen är splittrad. Arten har försvunnit från stora delar av sitt tidigare område i söder och öster, framför allt från jordbruksmarken i sydvästra Western Australia, där inga fynd har bekräftats sedan 1989. På IUCN:s rödlista räknas arten som inte hotad, men flera lokala bestånd är akut hotade. Australien tillåter inte export av vilda kräldjur, så alla djur i handeln är uppfödda.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Aspidites ramsayi lever i torrt land med sandig eller lerig jord: röd sandöken med spinifex och buskvegetation, snår, sandslätter och torr öppen skogsmark. Den är nattaktiv och tillbringar dagen gömd i ihåliga trädstammar, under vissna blad och grenar, i håligheter under grästuvor och framför allt i hålor i marken, där den använder gångar efter andra djur. Jordhålor är den viktigaste resursen i dess habitat, eftersom de håller en jämn och sval temperatur, även när ytan på sommaren är över 40 °C eller på vintern sjunker under fryspunkten.

På natten söker ormen föda både på ytan och nere i hålor. Bytet är mest kräldjur som ödlor och ormar, men också små däggdjur och marklevande fåglar. Den fångar mycket av sitt byte i smala gångar, där det inte finns plats att vira sig om det; där pressar den en slinga av kroppen mot bytet och håller fast det mot väggen. Många vuxna djur har därför ärr efter byten som hunnit försvara sig. Klimatet är torrt med mycket varma somrar, kalla vinternätter och lite, oregelbunden nederbörd.

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur ska ha ett terrarium på minst 120 × 60 × 45 cm (längd × bredd × höjd); minimimåttet är lånat från pytonormar av motsvarande storlek. Ormen är aktiv och vill gärna röra sig, så större är bättre. Terrariet ska ha fasta, täta fogar och ett säkert lock eller dörrlås, eftersom *Aspidites ramsayi* är stark och söker sig ut genom springor. Ungar kan hållas i mindre lådor, men ska ha minst två gömställen.

Ett trångt, mörkt gömställe är den viktigaste inredningen. Arten är en grävande, nattaktiv orm och trivs bättre när den kan krypa in i ett trångt utrymme. Sätt ett gömställe i varje ände, så att ormen kan välja mellan varma och svalare förhållanden, och lägg gärna till ett fuktigt gömställe med lätt fuktad sphagnum som bara används vid ömsning. Stora, fastsatta stenar och korkbark ger variation. Stenstaplar ska vara fastlimmade, så att de inte kan rasa och krossa ormen.

Som botten fungerar en lös blandning av sand och jord med ett lager på 8-10 cm, så att ormen kan gräva ner sig, men botten ska hållas torr. Aspspån, tidningspapper och terrariematta är enkla alternativ, särskilt i karantänen. Ormen hålls ensam; håll aldrig två hanar tillsammans.

TEMPERATUR

Terrariet ska ha en tydlig gradient. På dagen ska det vara 26-29 °C i den svala änden, och värmepunkten ska vara 31-33 °C. På natten får temperaturen sjunka till 22-25 °C. Arten tål svalare förhållanden än många andra pytonormar, eftersom den i naturen tillbringar mesta tiden i svala jordhålor, men den ska alltid kunna välja en varm zon, så att den kan värma sig för matsmältning och ömsning.

Värmen kan ges med en värmematta under eller i ena änden av terrariet, styrd av en termostat med givaren vid ytan. Någon extra värmelampa är onödig om värmemattan är tillräckligt stor. Ormen får aldrig kunna röra vid en värmekälla, för det ger allvarliga brännskador. Mät temperaturen med digitala givare och en infraröd termometer. Nattemperaturen är inte dokumenterad för arten och är lånad från pytonormar med liknande levnadsmiljö.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Aspidites ramsayi kommer från torra trakter, men tillbringar dagen i jordhålor, där luften är fuktigare än på ytan. Luftfuktigheten i terrariet ska vara 50-70 %, och botten ska vara torr. Högre fukt ger blåsor på huden och gynnar bakterier som kan leda till fjällröta, så ventilationen ska vara god. En liten skål med färskt vatten, som ormen inte kan ligga i, räcker normalt för att hålla fuktigheten; byt vattnet regelbundet.

Ungar behöver något högre fuktighet och ska alltid ha färskt vatten. Vid ömsning höjs fuktigheten till 80-90 %, till exempel med ett fuktigt gömställe. Ormar från jordhålor får fukt från jorden, så ett fuktigt gömställe kan också hjälpa vuxna djur som ömsar dåligt.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och kräver inte UVB, men svagt UVB är en fördel. Den hör till Ferguson-zon 1. Använd ett svagt T5-UVB-rör på 5 % över ena halvan av terrariet, så att UV-indexet närmast lampan högst är omkring 1, och det alltid finns mörka gömställen och skugga. Rekommendationen är lånad från besläktade nattaktiva pytonormar.

Ha ljuset tänt 12 timmar på sommaren och 10 timmar på vintern, styrt av en timer. Natten ska vara mörk.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Aspidites ramsayi har en kraftig matreflex och tar villigt emot möss, råttor och kycklingar. Ge frysta och upptinade djur, värmda till omkring 35 °C, och använd en lång utfodringspincett, eftersom ormen slår till hårt och kan svälja pincettens spets tillsammans med bytet. Håll i ordentligt och släpp först när ormen har tagit tag. Bytet ska väga omkring 10 % av ormens vikt eller vara lika brett som ormens tjockaste del.

Ungar matas var 7:e-10:e dag med nyfödda till små möss, när första ömsningen är över, och vuxna var 2:a-3:e vecka med råttor. Utfodringsmönstret är lånat från pytonormar av motsvarande storlek. Arten blir lätt överviktig, eftersom den nästan aldrig vägrar mat, så väg den och håll koll på kroppsformen; minska om den blir för tjock. Enstaka djur vägrar ändå föda i veckor, särskilt honor under parningstiden och djur som just flyttats. Håll då gömstället mörkt och låt djuret vara i fred.

BETEENDE OCH HANTERING

Aspidites ramsayi är lugn, aktiv och vänjer sig lätt vid hantering. Ungar kan vara lite nervösa, och födosöket är kraftigt även hos de lugna djuren, så tvätta händerna innan ormen hanteras, och ta inte ut den direkt efter en måltid. Enstaka ungar är bitska och förblir det som vuxna. Låt en ny orm vara i fred i ett par veckor, tills den äter regelbundet, och hantera den därefter lugnt och stöd kroppen med båda händerna. Hantera den inte de första dagarna efter en måltid eller under ömsning.

Ormen går ofta på upptäcktsfärd på natten och gräver gärna i botten. Den döljer sjukdom, så ett besök hos en veterinär med erfarenhet av kräldjur en gång om året är en bra vana.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könet bestäms med sond och ska göras av en erfaren person eller veterinär. Honorna blir större än hanarna. Hanar kan förökas från omkring två års ålder, honor från två till tre år, när de är väl utvuxna och i god hull. Honor som är för unga eller för smala bör inte sättas i avel.

PARNING

En sval period stimulerar parning. Nattemperaturen sänks cirka 5 °C genom att värmemattan stängs av på natten, och dagstemperaturen hålls något lägre än normalt. Perioden sträcker sig över 3-5 månader från hösten, till exempel från oktober eller november. Hanen sätts in hos honan och parar sig med henne under större delen av perioden. Mot slutet blir ormarna mindre intresserade av varandra, och hanen kan tas ut.

En parning betyder inte alltid att honan lägger ägg. Till skillnad från andra pytonormar verkar honan inte ha någon ägglossning före parningen, så det är först efter en lyckad parning som hon blir synligt tjockare baktill.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Äggen kan komma så sent som 3-5 månader efter parningen. En kull är på 5-20 relativt stora ägg; en hona på omkring 150 cm lägger typiskt omkring 11. Kort före äggläggningen ligger honan på sidan eller vänder buken uppåt. Från och med nu hålls hon på dagstemperaturen dygnet runt.

Ge honan en äggläggningslåda som hon kan ligga hoprullad i, gärna en som kan stå direkt i kuvösen. Honan rullar sig om äggen och ruvar dem, och hon ska behandlas försiktigt om äggen flyttas.

INKUBATION

Äggen kan stanna hos honan eller flyttas till en kuvös. Ska de flyttas behövs två personer: en håller honan medan den andra lossar hennes ringlar utan att störa kullen. Äggen läggs i samma ställning i inkubationsmediet och får inte vändas. Om äggen sitter ihop kan de få sitta kvar tillsammans, så att skalen inte rivs sönder. Gör små fördjupningar i vermikulit eller perlit, så att äggen inte rullar, och täck omkring två tredjedelar av varje ägg. Mediet ska vara fuktigt, men inte blött.

Inkubationstemperaturen är 30-32 °C, helst konstant 31 °C. Äggen kläcks efter 60-75 dagar. Luftfuktigheten i kuvösen är inte dokumenterad. Ungarna skär hål i skalet och kommer ut inom ett dygn.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nykläckta ungar kan hållas som de vuxna, bara med något högre fuktighet och med vatten alltid framme. Håll dem enskilt i små, rymningssäkra lådor. När ungarna ömsar höjs fuktigheten till 80-90 %. De börjar ta nyfödda gnagare efter första ömsningen, och de kan växa snabbt: de kan nå omkring 120 cm under första året, men mindre är vanligare.

Hälsa och vanliga misstag

Aspidites ramsayi är härdig, och de flesta problem beror på fel fuktighet eller för riklig utfodring. Typiska problem är:

- Blåsor och fjällröta, om luften eller botten är för fuktig. Håll terrariet torrt, och åtgärda det genast.
- Fetma, eftersom arten tar emot nästan all mat den får.
- Att ormen sväljer utfodringspincetten tillsammans med bytet. Använd en lång pincett, och håll fast tills ormen har tagit tag.
- Dåliga ömsningar, som oftast beror på fel temperatur eller för låg fuktighet.
- Brännskador vid direkt kontakt med en värmekälla.
- Väsande andning, slem, öppen mun, längre tid utan aptit utanför avelsperioden, slöhet och viktnedgång. Det kräver en veterinär med erfarenhet av kräldjur.
- Serpentovirus (tidigare kallat nidovirus), som är utbrett bland pytonormar i fångenskap. Det ger luftvägssjukdom med slem och öppen mun, smittan försvinner inte igen, och många smittade djur dör. Håll nya djur i karantän, och låt testa dem hos en veterinär innan de kommer i närheten av andra pytonormar.

Håll nya djur åtskilda från andra kräldjur under en karantänperiod.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.